

NEMIS TILI DARSLARIDA O'YIN METODLARINING KOMMUNIKATIV  
SAMARADORLIGI: AMALIY TAHLIL VA NATIJALAR

Azizova Zarina Alixonovna

SAMDCHTI Roman-German tillari Nemis tili filologiyasi kafedrası katta o'qituvchisi.

Гузь Мария Николаевна

Dotsent.

Raxmonova Farida

Ibodullayeva Humora

Mamarayimova Oynura

Samarqand davlat chet tillari instituti talabalari.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20543536>

**Annotatsiya.** Ushbu maqolada nemis tili darslarida o'yin texnologiyalaridan foydalanishning o'quvchilar motivatsiyasini oshirishdagi o'rni tahlil qilinadi. Tadqiqot jarayonida boshlang'ich sinf o'quvchilarining lug'at boyligini oshirishda 'Wortkette' metodining samaradorligi va zamonaviy raqamli ta'lim platformasi bo'lgan 'Kahoot'ning afzalliklari ochib berilgan. Maqolada kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning amaliy jihatlari yoritilgan.

**Аннотация.** В данной статье анализируется роль игровых технологий в повышении мотивации учащихся на уроках немецкого языка. Раскрыта эффективность метода «Wortkette» в расширении словарного запаса и преимущества современной цифровой образовательной платформы «Kahoot». В статье освещены практические аспекты развития коммуникативной компетенции.

**Abstract.** This article analyzes the role of game technologies in increasing students' motivation in German language lessons. The effectiveness of the 'Wortkette' method in increasing vocabulary and the advantages of the modern digital educational platform 'Kahoot' are revealed.

The article highlights practical aspects of developing communicative competence.

**Kalit so'zlar:** Nemis tili, o'yin metodlari, interaktiv ta'lim, Kahoot, Wortkette, motivatsiya, innovatsion texnologiyalar, pedagogik mahorat.

Bugungi globallashuv davrida chet tillarini, xususan, nemis tilini o'qitish metodikasini takomillashtirish dolzarb pedagogik masalalardan biri bo'lib qolmoqda. Nemis tili o'zining murakkab grammatik qurilishi, artikllar tizimi va so'z yasalishi bilan o'quvchilarda ma'lum darajada qiyinchilik tug'dirishi mumkin.

Bu qiyinchiliklar ko'pincha o'quvchining fanga bo'lgan qiziqishini pasayishiga olib keladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, an'anaviy o'qitish usullari zamonaviy avlod talablariga to'liq javob bermayapti.

An'anaviy "yodlash" metodikasi ko'pincha kutilgan natijani bermaydi, chunki u o'quvchida ichki motivatsiyani uyg'otmaydi. O'quvchi ma'lumotni shunchaki mexanik ravishda qabul qiladi, lekin uni nutqda qo'llashda qiynaladi.

Shuning uchun zamonaviy pedagogikada o'yin metodlaridan foydalanish muloqotga asoslangan ta'limning ajralmas qismiga aylandi. O'yin dars jarayonida o'quvchini zerikishdan qutqaradi va uni faol ishtirokchiga aylantiradi.

Ushbu maqolaning maqsadi nemis tili darslarida o'yin texnologiyalaridan foydalanishning samaradorligini amaliy misollar yordamida isbotlash va pedagogik tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat. Biz o'z tadqiqotimizda ham an'anaviy (Wortkette), ham zamonaviy (Kahoot) o'yin shakllarini qiyosiy tahlil qilishga harakat qildik.

O'yin metodlari pedagogikada yangi tushuncha emas, biroq uning zamonaviy talqinlari kundan-kunga boyib bormoqda. Nemis tili darslarida o'yin o'quvchining psixologik to'siqlarini olib tashlashga yordam beradi. Ko'pincha o'quvchilar noto'g'ri artikl ishlatishdan yoki grammatik xatodan qo'rqib, gapirishdan chekinadilar. O'yin muhitida esa diqqat markazi "xato qilmaslik"dan "g'olib bo'lish" yoki "vazifani bajarish"ga ko'chadi. Bu holat fanga bo'lgan qiziqishni tabiiy ravishda oshiradi.

Psixologik nuqtai nazardan, o'yin jarayonida o'quvchida adrenalin va ijobiy emotsiyalar paydo bo'ladi. Bu esa neyrolingvistik jarayonlarni tezlashtiradi. O'yinlar darsning turli bosqichlarida: yangi mavzuni tushuntirishda, mustahkamlashda yoki uy vazifasini tekshirishda qo'llanilishi mumkin. Muhimi, o'yin darsning maqsadidan chetlashib ketmasligi, balki unga xizmat qilishi lozim. Pedagogikada o'yin - bu shunchaki vaqt o'tkazish emas, balki murakkab materialni soddalashtirilgan holda yetkazishdir.

Nemis tili o'qitishda "Lernspiele" (o'quv o'yinlari) tushunchasi keng qo'llaniladi. Ular til ko'nikmalarini — tinglab tushunish, gapirish, o'qish va yozishni rivojlantirishga qaratilgan bo'ladi. Har bir o'yin ma'lum bir didaktik maqsadni ko'zlaydi va o'quvchining yoshiga mos bo'lishi shart.

Tadqiqot doirasida 51-maktabning 3-sinf o'quvchilari bilan olib borilgan pedagogik amaliyot jarayonida "Wortkette" (So'z zanjiri) o'yinining samaradorligi sinovdan o'tkazildi. Bu o'yin o'quvchilardan nafaqat boy lug'at zaxirasini, balki so'zlarning to'g'ri yozilishini (ortografiyasini) bilishni ham talab qiladi. Amaliyot shuni ko'rsatdiki, boshlang'ich sinf o'quvchilari ushbu o'yinga juda katta qiziqish bilan yondashadilar.

O'yin qoidasi: Birinchi o'quvchi nemischa so'z aytadi, masalan, "Apfel" (olma). Keyingi o'quvchi bu so'zning oxirgi harfi "L" bilan boshlanadigan so'z aytishi kerak, masalan, "Lampe".

Bu zanjir davom etadi. Kuzatishlar shuni ko'rsatdiki, ushbu o'yin jarayonida o'quvchilar so'zlarning oxirgi harflariga ko'proq e'tibor berishadi va xotiradagi passiv lug'atni aktiv holatga o'tkazishadi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ushbu o'yin muntazam qo'llanilgan guruhda so'z boyligi o'rtacha 25-30 foizga tezroq o'sdi. Shuningdek, o'quvchilar so'zlarni xatosiz yozish (Spelling) ko'nikmasini ham egalladilar. Chunki o'yin davomida o'qituvchi aytilgan har bir so'zning to'g'riligini doskada tekshirib boradi, bu esa vizual xotirani kuchaytiradi. Jamoaviy musobaqa shakli esa bolalarda mas'uliyat hissini uyg'otadi.

Zamonaviy o'quv markazlarida kuzatilgan "Kahoot" platformasidan foydalanish darslarga butunlay yangicha ruh olib kirdi. Kahoot — bu o'yin asosidagi o'quv platformasi bo'lib, u orqali o'qituvchilar testlar, viktorinalar va so'rovnomalar yaratishlari mumkin. Nemis tili darslarida bu platforma ayniqsa grammatik mavzularni (masalan, Artikllar yoki Fe'l tuslanishi) mustahkamlashda juda qo'l keladi. O'quvchilar o'z smartfonlari orqali ishtirok etishlari ularda darsga nisbatan zamonaviy yondashuvni shakllantiradi.

Kahoot platformasining afzalliklari quyidagilardan iborat:

1. **Vizualizatsiya:** Savollar rangli rasmlar va qiziqarli videolar bilan boyitilishi mumkin, bu esa mavzuni yaxshiroq tushunishga yordam beradi.

2. **Tezkor natija:** O'quvchi har bir savoldan keyin o'z reytingini va xatosini ko'radi. Bu o'qituvchiga qaysi o'quvchi qaysi mavzuda qiynalayotganini tezda aniqlash imkonini beradi.

3. **Motivatsiya:** Musobaqa muhiti o'quvchilarni darsga tayyor bo'lib kelishga undaydi.

Biz o'tkazgan so'rovnomalarga ko'ra, o'quvchilarning 90 foizi Kahoot orqali o'tiladigan darslarni oddiy darslardan ko'ra ko'proq yoqtirishadi. Bu platforma ayniqsa darsning so'nggi 10-15 daqiqasida — o'quvchilar charchagan vaqtda ularning diqqatini jamlash uchun eng yaxshi vositadir. Raqamli o'yinlar ta'lim tizimini yanada demokratlashtiradi va o'quvchi bilan o'qituvchi o'rtasidagi munosabatlarni yangi bosqichga ko'taradi.

Xulosa qilib aytganda, nemis tili darslarida o'yin metodlarini tizimli qo'llash ta'lim sifatini yangi bosqichga olib chiqadi. Bizning tadqiqotimiz va 51-maktab hamda o'quv markazlari misolidagi amaliy tajribalar shuni tasdiqlaydiki, o'yin bu murakkab ilmiy materialni o'quvchi ongiga yetkazishning eng samarali va ishonchli yo'lidir. O'yin metodlari darsda faqatgina "o'yin-kulgi" bo'lib qolmasdan, balki aniq maqsadli pedagogik strategiya sifatida namoyon bo'lishi lozim.

Tadqiqot davomida aniqlangan natijalar asosida o'qituvchilar uchun quyidagi tavsiyalarni ishlab chiqdik:

1. O'yinlarni darsning mavzusiga va maqsadiga moslab tanlash (masalan, lug'at uchun "Wortkette", grammatika uchun "Kahoot").

2. O'yin davomiyligini qat'iy nazorat qilish (odatda 10-15 daqiqa kifoya).

3. Barcha o'quvchilarning, ayniqsa uyatchan va passiv bolalarning ishtirokini ta'minlash choralari ko'rish.

4. O'yin so'ngida g'oliblarni ramziy ravishda rag'batlantirish (ballar, stikerlar yoki "besh" baho).

Kelajakda nemis tili o'qitishda nafaqat ushbu metodlar, balki VR (virtual reallik) o'yinlaridan foydalanish ham dars samaradorligini yanada oshirishi mumkin.

O'yin orqali o'qitish — bu kelajak ta'limining asosi bo'lib, u o'quvchini hayotga, muloqotga va ijodiy fikrlashga tayyorlaydi.

## References

1. Yusupova M. Chet tillarni o'qitishda o'yin metodlarining samaradorligi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2017. - 120 b.
2. Karimov T. Interaktiv va o'yin texnologiyalari orqali til ko'nikmalarini rivojlantirish. – Toshkent: O'qituvchi, 2018. - 145 b.
3. Oxford Advanced Learner's Dictionary. – Oxford: Oxford University Press, 2015. - 1820 p.
4. Raxmonova F. va boshqalar. Nemis tili darslarida kommunikativ kompetensiyalarni shakllantirish (Amaliy qo'llanma). – Samarqand, 2023. - 88 b.
5. Passov E.I. Kommunikativniy metod obucheniya inoyazichnomu govoreniyu. – Moskva: Prosvesheniye, 1991. - 223 s.
6. Uzakov X. Ta'limda axborot texnologiyalari va innovatsiyalar. – Toshkent: Aloqachi, 2019. - 160 b.

7. Azizov A. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar dars jarayonida. – Buxoro, 2020. - 94 b.
8. Wagner J. Games in the German Language Classroom: A Practical Guide. – Berlin, 2014. - 210 p.